

גוגאל אדמות בישראל והפך עתה פרומטה

באפשרותי להעלות את כל משפחתי וקרוביה — 13 נפשות — לארץ. תקופה ארוכה כלכלתי אותם על חשבונותי בבית; שבעה אנשים הועסקו עליידי כמתחזי משנה. באותם הימים הרחחתי כ־200 לירות לחודש, שעה שהשכר המקובל במדינה היה חמש לירות לחודש. בימי הפך למשרד הומה, כשכל היום מתרוצצים בו אנשים.

לא רציתי להחליף את דירתי הקטנה. היא הביאה לי את המזל. בחצר בניתי לי סוכה קטנה והיא היתה מרכז תיחך הקרקעות והמשכנתאות בעיר. בשנת 1936 חזר אבי לבגדאד ושאר בני המשפחה נשארו בבית, עד לשנת 1943. בו התורתי שוב את אבי לאחר מרד רשיד עלי. ראיתי לכל מחסורם של בני משפחתי, למגוריהם ולחינוכם. חיינו חי רחחה. האשה שהיתה עמי כל אותן השנים נסעה לביקור בעיראק. שם קרה לה מה שקרה, והיא לא חזרה יותר.

בשנים הראשונות למלחמת העולם השנייה נהרגו מאות יהודים ברחבי עיראק החלטי להמסר לעסקי צבור דחתי. הזמנתי 700 איש מעולי בבל לאסיה. הבאתי לשם את גדולי העדה; הקמנו את ועד העדה והתחלנו לפעול להצלת יהודי עיראק. לא הסכמתי ליטול על שכמי כל תפקיד עדה. הייתי מרויח או עד 300 לירות לחודש ועסקי היו מסוככים ומסופטים.

רק לאחר שעורך־הדין סלים בנימין ששון התפטר מראשות ועד העדה בשנת 1947, הכרוכני ליטול על עצמי את מנהיגות העדה. רציתי ללכד את כל רכוש העדה בישראל כדי לפעול למען העלאתם של יהודי עיראק. או קמו לי מתנגדים רבים. כל עסקן שלט על איזה בית־כנסת או מוסד אחר ואף אחד לא היה מוכן לותר על שלטונו. כאשר עזבתי את תפקידי בועד העדה, השארתי את קופת העדה בשפע כספי כזה שכמוהו לא ידעה מעולם.

באותם הימים הרגשתי שהמדינה קרבה ובאה, לכן עשיתי את כל המאמצים להעלות את אחי הגדולים ומשפחותיהם שנותרו בעיראק ותפסו שם עמדות חשובות בחיי המדינה. בסכומים עצומים הברחתי אותם לארץ, דרך עבר־הירדן. כולם צחקו או ממני, כיצד הנחתי להם לעזוב את עמדותיהם החשובות בעיראק.

★ ★ ★

ד רך ידי עברו באותן שנים סכומים פוטנטיים. עסקתי בעסקי קרקעות בסכומי ענק. כל עבודתי התרכזה בקניית קרקע מידי הערבים והעברתי ליהודים. תוארי היה "גוגאל האדמה". אולם הרווחים הגדולים בלבד שהיו ברשותי לא סיפקו אותי. רציתי להקים מפעל גדול למען הארץ. כל ימי הייתי חולם על ביצוע מפעלים גדולים. זמן קצר לפני קום המדינה, כשהיה ברשותי ההון הדרוש, ראיתי את הזמן מתאים להגשמת חלומותי.

במלון המלך דוד בירושלים כינסתי מספר קטן של משפחות מעולי בבל, מהארץ ומחוץ־לארץ. בפניהם פרשתי את תכנית הגדולה. תכנית היתה לרכוש שטח אדמה גדול ליד תל־אביב ולהקים עליו עיר נופש ותיירות גדולה. במרכז העיר היה צריך להבנות איצטדיון ענק למירוץ סוסים, אשר ההכנסות ממנו יהיו חציים למוסדות ובתי חולים וחציים להענקת פרסים למתחרים. סביב איצטדיון מירוצים זה רצינו לבנות מפעלים שונים של קיש ונופש, חילול של עולים בעלי אמצעים. התכנית התקבלה בהתלהבות. רכשנו 500 דונם בהרצליה באזור שבין כביש נתניה וחוף הים, מקום שם עומד היום מלון אכדיה. את החלק הגדול מכספי השקעתי בעסק סוכים שהיה שווה ב־1950 למיליון לירות ישראליות. שאר 500 הדונם שנדרשו להשלמת התכנית היו בידי הערבים.

בינתיים פרצה מלחמת העצמאות ולא יכולתי לבצע את העיסקה. הייתי בטוח שלאחר הקמת המדינה תהיה היא מעוניינת בביצוע תכניתי, שתעודד את התיירות ותגביר את הכנסותיה.

לאחר הקמת המדינה הצלחתי לעניין מספר חברות אמריקאיות שהיו מוכנות להשקיע כספים במפעלי. רציתי לרכוש מהאמריקנים את שאר 500 הדונם שלי אדמתנו. הוכחתי להם שאיני רוצה לספסר בקרקע ושכל מטרתה היא להקים מפעל שיביא רק תועלת למדינה. כאן החלו צרותי. הנמשכות כבר כשבוע שנים רצופות, ושבעטיין ירדתי מדחי אל דחי עד למצבי כיום. תחילה קיבלתי צו הפיטה על אדמותי ממשרד הבטחון, שרצה להקים שם מחנה צבאי. עברו כמה חודשים עד שהוכחתי להם שלידי קיימת גם אדמה נטושה וצו הפיטה בוטל כשרציתי להתחיל בהגשמת תכניתי, התערב משרד התכנון ומסר לי שאי אפשר עדיין לבנות שם כלום, מכיון שהמשרד טרם תיכנן מה ייבנה במקום. באותו זמן בדיוק החלה מועצת הרצליה לבנות באותו אזור, שנועד למפעלי קיש ובתי־מלון, בניין תעשייה שהורידו את ערך אדמותינו. רצתי לכל המשרדים האפשריים. השקעתי את כל זמני בעתיד קרקעותי. דחו אותי בלך ושוב מיום ליום. בינתיים נטשו כל החברות האמריקאיות את תכניתן להשקיע כספים.

לא התאוששתי מהמלומות הללו והמלומות נוספות ירדו על ראשי. קיבלתי לפתע צו הפקעה על אדמותי, כדי לבנות שם שיכון לאנשי המשטרה. מאחר שכבר

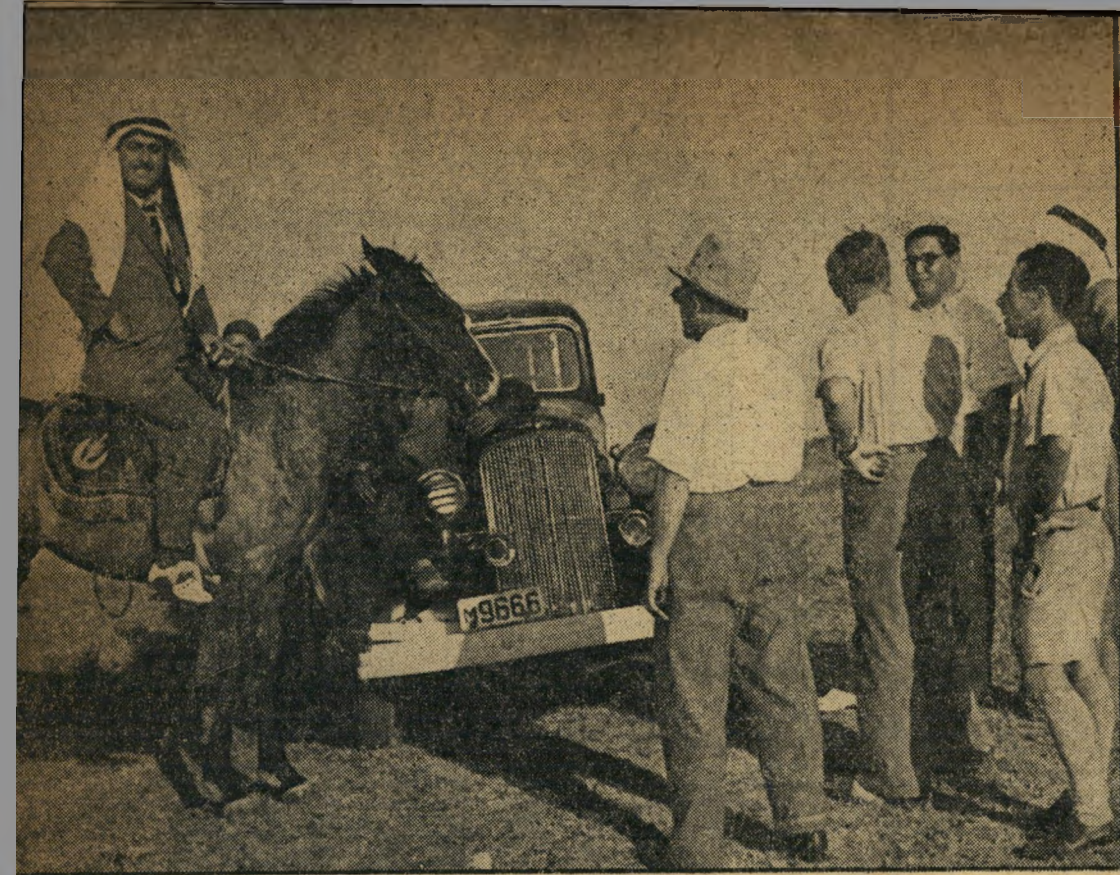
ות ותל-
ערימת
ללה ב-
ז במשך
זופקרת
לה. היו
ז שנות
ורטאות
ר רדיו
הרחוב
שלהם.
ה יותר
רהיטיו
מראשי
שנשארו
צב בו
סיפורו
הידוע
את
ת ואת
שקית.

בשטח התיחך

ז כבר ברשות
עסקי קרקעות
שת לבלוקים
19 כבר היה

אל. בתמונה
לידו מימין
נה ורעיתו.

הימים הטובים על הסוף. אלפרד באשי רכוב על הסוס, בעת משא ומתן עם ערביי שיך מוניס לקנית קרקעותיהם. בימים ההם, שלפני קום המדינה, היה באשי אחד מעשירי הסוחרים בקרקעות ומנכבדי עולי עיראק.

נואשתי מתכניתי הייתי מוכן לקבל את התשלום בעד אדמותי, אולם הצעת הממשלה היתה פחות מחצי מערך האדמות ומהסכומים ששולמו עבור אדמות באותה סביבה.

כאמור, היה רוב כספי מושקע באדמות אלה. במשך השנים שהתרוצצתי לברר את עתיד אדמותי אכלתי את מיטב חסכוניותי. מכרתי את שאר המגרשים שהיו בידי ועוד נאלצתי להכנס תרבות גדולים כדי להמשיך בעסקי שהתדרדרו והלכו.

★ ★ ★

ר פני בשנה עזבתי את כל תפקידי בועד העדה הכלכלית לאחר שנוכחתי לדעת שהתרוששותי הבריחה ממני את כל ידידי לשעבר, ורובם הפכו להיות אויבי. הייתי במצב המשוונה שהיה לי רכוש השווה מאות אלפי לירות ואילו בידי לא היתה פרוטה. לא יכולתי למכור את האדמות שלי מכיון שכל אדם או הברה שהיו מעוניינים לקנותן, חזרו בהם לאחר שבקרו במשרדי מועצת הרצליה. מאחר שמשרד התכנון לא השלים עדיין את תכנון הבניה באדמותי, אי אפשר לבנות בהן כלום ורכוש עצום מוטל בידי כאבן שאין לה הופכין.

הגעתי למצב בו איני יכול יותר לקבל כספים בהלוואה מאיש, מכיון שאף אחד לא מאמין שיימצא פעם פתרון לבעייתי.

נשאיתי חסר פרוטה וחסר ידידים ותומכים. לא היה באפשרותי לשלם את שכר הדירה עבור משרדי המסואר בפנית אלנבי—שדרות־רוטשילד. ניתקו לי את החשמל ואת הטלפון ולאחר שפגרת בתשלום שכר הדירה בדירתי ברחוב הס, הגיש נגדי בעל הבית צו לפינוי הדירה.

כשהשגתי את הכסף לתשלום שכר הדירה רציתי לבוא עם בעל הבית לידי פשרה, הוא סרב לכך בתוקף. הסכיו לגרש מהבית דיר הגר בו 20 שנה בקירוב קרץ לו. לא יכולתי לשכור לעצמי אפילו עורך־דין טוב. כל ידידי משכבר הימים דרשו ממני כסף מראש.

שלא בנוכחותי ולמרות שהודעתי שאני מוכן לשלם את כל שכר הדירה בתוספת ההוצאות, הוציא נגדי בית־המשפט צו פינוי.

זה היה בחודש שעבר. כשבאתי באחד הימים הביתה מצאתי שוטרים ופקידי הוצאה לפועל, כשהם עומדים לפנותני מדירתי. ניסיתי להסביר להם כי יש חולים בבית, אמי ואבני הזקנים, התחננתי בפני בעל הבית שיבוא עמי לפשרה אבל אף אחד לא רצה לדבר איתי. בקשתי שלפחות יחכו חצי שעה עד שאטלפן לשר המשטרה שיסרתי ואסביר לו את המצב. הם הסכימו. הלכתי והתקשרתי עם בתו של מר שיטריה. היא אמרה שתשתדל לעזור לי. כשחזרתי ראיתי בפנית הרחוב את כל רהיטי וחפצי מעורמים בערימה גדולה. הם הורידו והוציאו את הכל מהבית, מהרהיט הגדול ועד לזילונות ולמנורות החשמל, וזרקו אותם לרחוב.

לא היה לי איכפת מכלום. דאגתי רק לאבני ואמי החולים. החזרתי הביתה רק מזוונים ובגדים; היתר נשאר ברחוב בגשם. כל הלילה לא ישנו. ניסיתי להרגיע את הורי ואת בני משפחתי ולטעת בהם את התקווה שהמצב ישתנה. הלכתי לבית־המשפט והשופט נתן הוראה לחודש את המשפט. אולם בינתיים נשארו כל רהיטי ברחוב. חלק מהם נגנבו. השאר התקלקל במשך 12 הימים שהיו בגשם. רהיטים שערכם מגיע ל־4000 ל"י הושחתו לגמרי. לבסוף לקח אותם בעל הבית והכניסם למחסן על חשבוננו.

עתה אני מסתובב בדאגה לארוחה הבאה לבני משפחתי. איני דורש חסר מאיש. כל מה שאני מבקש שיעשה לי משפט צדק. אני מבקש שתקום ועדה צבורית שתחקור בפרשת העחל שנגרם לי ושתחליט על גורל אדמותי, למען אוכל לחיות ביושר וכבוד מפרי עצמלי.

גלות בכירות. חבוש במגנבת העיראקית המסורתית, הפייסלית, אלפרד באשי בן ה־16 בבירות.

אהבה אסורה. אלפרד באשי (ימין) בחברת האשה אשר עטה החל את דרכו בהגיעו ארצה.